

Galerie Lieve Hemel

24 Sept. - 22 Oct. 2023

In Memoriam

Peter van Poppel

Roger Braun

Bernard Verkaaik

Hendrick Brandtsoen

24 september - 22 oktober 2023

IN MEMORIAM

PETER VAN POPPEL 1945-2023

ROGER BRAUN 1972-2022

BERNARD VERKAAIK 1946-2020

HENDRICK BRANDTZOEN 1938-2003

Hoe dikwijls ik al niet heb gedebiteerd dat ten lange leste kunst onuitlegbaar is - of het hoop of naïviteit is die me drijft, wat maalt het - toch heb ik met enige regelmaat onbekommerd ingezoomd op details en die onderzocht op hun vermogen mijn en andermans ogen tot tranen toe te strelen. Ik vind het zelf nog steeds fascinerend om uit te leggen hoe een zwarte achtergrond bij de juiste ruimtelijke en tonale verhoudingen verandert in diepte, een van de wonderen van het schilderen. Beschouw het als een uiting van enthousiasme, niet zozeer als het overdragen van kennis. Gelukkig maar, want de fascinatie van het onuitlegbare, die laten we ons toch niet afnemen?

Als een schilder eenmaal overleden is, draait op slag het perspectief waarin je hem of haar ongemerkt plaatste. In plaats van een ongewisse toekomst, van gespannen verwachting voor wat er komen gaat, draait je hoofd denkbeeldig 180 graden en gaat de tocht terug langs de chronologisch opgestelde schilderijen, waarvan vele details langzamerhand - want die tocht maak ik vele malen - een andere duiding krijgen. Ik durf wat ik eerder bij leven en welzijn van de schilder schreef nauwelijks terug te lezen, met een onzekerheid, vergelijkbaar met die ik destijds bij het schrijven evengoed ook voelde maar niet wilde zien: of ik het wel bij het rechte eind had.

Maar de waarheid en de werkelijkheid zijn schijn gestalten, die pas tot rust komen als alles voorbij is. Als nietige mensen hebben we weinig te kiezen, maar nietig of niet, het genie van kunstenaars is als een stukje hemel op aarde, bij hun leven, maar ook als zij zijn heengegaan.

(Translation see back cover)

Koen Nieuwendijk.

GALERIE LIEVE HEMEL

Elementenstraat 15, 1014 AR Amsterdam

galerie@lievehemel.nl WWW.LIEVEHEMEL.NL

Woensdag-zondag 14-19 uur (en na afspraak, and on appointment)

020 6230060 / 06 290 390 95

Translation Tekstwerk, Amsterdam.

Cover: detail from "Watermeisje", see page 4

56e jaargang, nummer 1

PETER VAN POPPEL

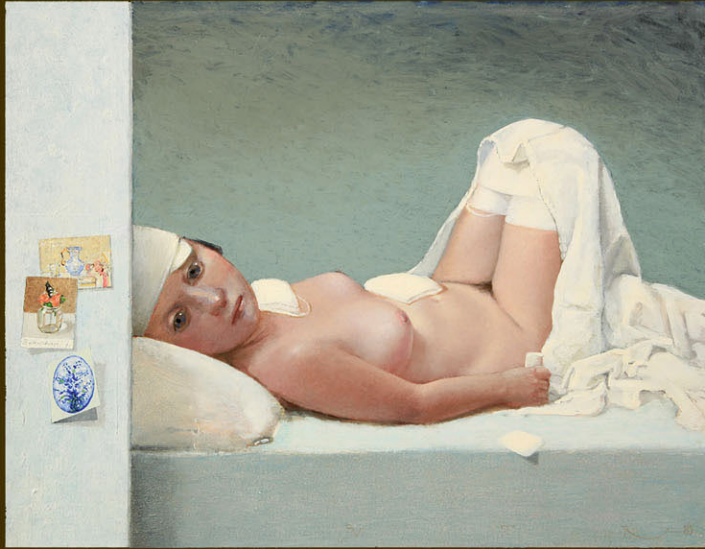

"Gevonden in de Tuin (Meisje met Toekomstfakkel)" 1967, olieverf/doek, 70 x 60 cm

Hoezeer ook mijn persoonlijke voorkeur bij de selectie van al mijn kunstenaars doorklinkt, toch ben ik ervan overtuigd dat later zal blijken dat er objectievere maatstaven in het geding waren, en zijn, omdat zij een voor niet iedereen zichtbare lijn vanuit het verleden hebben doorgetrokken naar het nu. Peter van Poppel heeft dat op onnavolgbare wijze gedaan. Geen schilder die zo treffend menselijke zwakheden kon weergeven, soms bijna als een parodie, maar ik zeg dus bijna, want het was net anders. De kunstwereld struikelde daar een beetje over, maar gelukkig kreeg zijn talent in een ruime kring van fijnproevers bekendheid, en er zijn heel wat musea die hem opmerkten en schilderijen in hun collectie hebben, of graag willen hebben.

Van Poppel was decennialang verbonden aan een andere galerie. Na jaren van geduld lag de weg naar samenwerking voor ons open. Voor die goed en wel op gang kwam was zijn tijd voorbij. Wel beschouw ik het als mijn plicht om Peters artistieke genie ook na zijn dood te blijven uitdragen, zoals ik dat ook doe met de anderen. Al beslaat mijn eigen carrière al bijna 55 jaar, maar Peter heb ik te kort van dichtbij meegemaakt. Was dat maar langer geweest.

"Ziek Naakt" 1989
tempera en alkyd/paneel
32 x 41 cm

"Harde Zit" 2012
gouache en gemengde techniek
26,5 x 20,5 cm

As much as personal preference has always had free rein in my selection of every single one of my artists, I firmly believe that in time more objective standards will be shown to have been, and continue to be, involved owing to their having drawn a temporarily invisible line – or a disregarded one, and yes, I use the term with a tinge of bitterness, as I will explain on another occasion – from the past to the here and now. This is precisely what Peter van Poppel in his own inimitable way was all about, with his unique gift of depicting human frailties, quirks and capers with deadly accuracy, sometimes in near-parody but without ever going overboard. Although the art world tended to a certain extent to berate him for this very reason, his talent rightly earned recognition among a wide-ranging circle of connoisseurs including a fair few museums that noticed him and whose walls his work ended up adorning or which continue to this day to be keenly interested in adding him to their collection. The word "indebtedness" has been known to be bandied about, meaning that the artists in question have drawn inspiration from their predecessors, without appreciating that this is pure necessity if the future is to have a modicum of coherence. This too is something I'll be happy to get back to when the time is right, although I'm convinced that many of you already know instinctively what I'm talking about.

"Kersenvrede" 2009-2015
tempera & alkyd/karton op paneel
11,5 x 15,5 cm

"Kersennest" 2002
tempera & alkyd/karton op paneel
9,5 x 14,7 cm

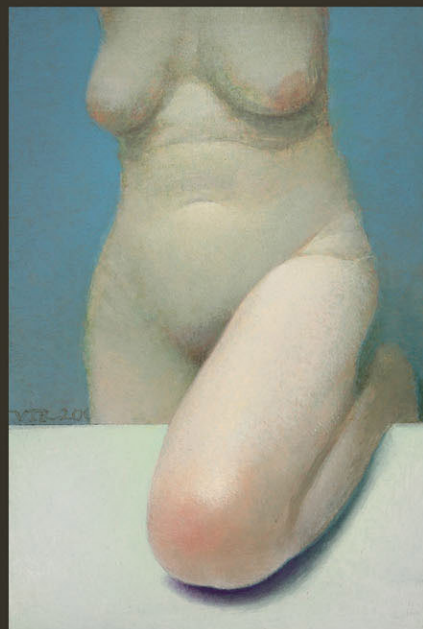
"Watermeisje" 2009
gemengde techniek/papier op karton
19 x 15 cm

Peter van Poppel entertained a decades-long affiliation with another art gallery – much to my regret, it is true, but poaching is not a practice I would ever stoop to. After years of patience fate decided, we set up an affiliation and an exhibition was in the offing. Sadly fate intervened once again, except that this time around it delivered the ultimate coup de grace. And yet despite this regretful turn of events I consider it an honour and privilege posthumously to continue representing Peter's interests (this being standard practice when one of my affiliated artists passes on).

Despite the fact that my own career has spanned more than a half-century, I only experienced Peter up close for a short time. Would that it could have been longer ...

"Waterprof" 2006
tempera & alkyd/karton op paneel
20,5 x 13 cm

"Knie op Tafel" 2000
tempera & alkyd/karton op paneel
25,2 x 17,4 cm

"Gele Pot, Eieren, Witte Uien" 2006
olieverf/paneel
65 x 90 cm

Wie in de voorgeschiedenis van Bernard Verkaarik ziet vanaf het begin een fanatiek en begeesterd persoon. Of het nou komt van het opeisen van je plaats in een groot Schiedams gezin, of dat het eenvoudig aanleg is, maar hem vanaf een afstand gadeslaand als succesrijk illustrator, herkent men in de fanatieke manier van bedenken en uitvoeren van opdrachten - die dan overigens daardoor ook voor veel wrijving konden zorgen - de strenge voorwaarden die hij zich als stillevenschilder later zal opleggen. Veelzijdig en so-

ciaal bewogen als hij was, sluimert niettemin diep in het binnenste van zijn stillevens de hang naar stilte en balans. Alles wat ik hier een paar zinnen samenpers heb ik in de loop van twintig jaar samenwerken stukje bij beetje waargenomen. Het is voor mij altijd al, en ten aanzien van elke kunstenaar overigens, een wonder hoe dat monnikenwerk met die piepkleine penseeltjes tot een harmonisch en in een kleine begrensde ruimte gedwongen tafereel tot visueel spektakel wordt getransformeerd, waarbij het spektakel vooral een onbegrijpelijke fascinatie behelst, die net zo goed de vorm van een stilleven kan hebben als een landschap vol actie. Nu eist de realistische techniek doorgaans een lange ontstaanstijd, waaraan eigenlijk al is af te meten dat zijn op het eerste oog bourgondische levensstijl meer een kwestie van buitenkant was, en die noodzakelijke en onwaarschijnlijk langdurige concentratie die stille binnenkant verried.

Des te merkwaardiger hoe zijn uiterlijk daarmee contrasteerde: een grote stevige man, en beer van een kerel, in wiens potige handen een penseeltje vrijwel verdween. En dan het raadsel van de fase van voltooiing. Hij liet me wel eens een schilderij in wording zien, waarbij ik me afvroeg wat er dan nog moest gebeuren. Maar nee, het echte werk was nog niet gedaan. Het gevoel bekruipt me dat dat ook geldt voor zijn oeuvre. Hoe fantastisch de schilderijen ook waren, de belofte van wat nog komen zou zweefde daar reeds boven. Verkaarik was nog lang niet klaar, zijn heengaan is te vroeg gekomen.

"Groene Pot, Pruimen en Meer" 1998
olieverf/paneel
60 x 80 cm

"Rode Uien met Loof, Ei en Aardewerk" 2006
olieverf/paneel
60 x 90 cm

Delving into the history of Bernard (or Ben) Verkaaik reveals an innately intense and driven individual. It may have had something to do with his having had to claim his place from a very early age among the family's steadily expanding brood, or perhaps he was simply predisposed this way. No distant observer of this acclaimed illustrator (his original career) could fail to recognise in the fanaticism with which he tended to conceptualise and execute the assignments with which he was entrusted (at the risk, it cannot be denied, of considerable friction building in the process) the exacting standards he was to impose upon himself as the still life painter he became later in life. A longing for tranquillity and balance always lay dormant at the core of his still lifes, as versatile and socially conscious an individual as he was. This condensed characterisation of Ben Verkaaik is the product of my piecemeal observations of him over two decades of collaboration. I will never cease to be amazed – and this goes for each individual artist – by how all that painstaking work using those itty-bitty brushes eventually translates into a harmonious creation, a visual spectacle packed into a confined space, the spectacle itself mostly comprising an incomprehensible fascination that could just as easily take the shape of a still life as that of an action-packed landscape. I should point out that technically speaking realism painting tends to be quite time-intensive, as an indication that Verkaaik's seemingly exuberant lifestyle was more to do with outward appearances whereas it was his essential and astonishingly long-lasting concentration that hinted at the inward tranquillity.

All of which makes the contrast with his outward appearance all the more remarkable, for Ben Verkaaik was big and sturdy,

an altogether strapping bloke whose king-size hands dwarfed the brushes he worked with. And then there is the mystery of the completion stage. On the occasions he showed me a painting in progress (as he sometimes did), I invariably found myself wondering in what respects he could possibly regard it as "pending completion". But no, he always assured me, the real effort wasn't done yet. I cannot shake the feeling that the same thing has always applied to his entire body of work: no matter how phenomenal the paintings were and are, floating above them was always the promise of what was yet to come. Verkaaik had not nearly completed his mission, but had his life cut short too soon.

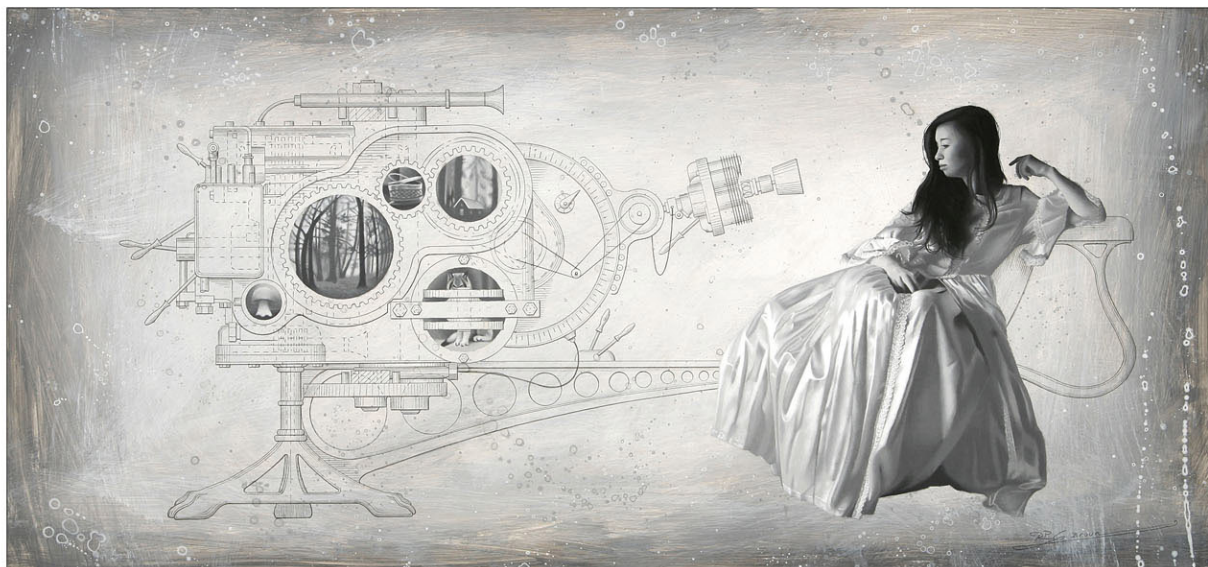
"Pot en Uien" 2001
olieverf/paneel
60 x 80 cm

"Goliath's Déjà Vu" 2010
acryl/paneel
64,5 x 20 cm

Een van Brauns eerste schilderijen ("Goliath's Dilemma" 2010, p. 11) uit de serie waarin hij zich concentreerde op de onvolgroeide volwassenheid van jonge meiden, heeft zijn stempel gedrukt op de manier waarop ik naar al zijn volgende keek. De vrouwen die hij schilderde dragen uiteenlopende emoties uit, waaronder schijnbare onverschilligheid, al dan niet in combinatie met strijdbaarheid dan wel verzet. Dit moeilijk uit te beelden proces koppelde Braun aan imaginaire omgevingen, die hem in de gelegenheid stelden steunpunten in een mogelijke interpretatie aan te reiken.

Het zelfbewuste kind met het korte jurkje, de slinger met de steen in de linkerhand, staat klaar om de volgende onverlaat te doden. Zij turft de hoeveelste, of is dit de schilder als verteller? Wie Braun vroeg wat hij bedoelde, kreeg slechts een raadselachtige glimlach als antwoord, welk lot ook mij te beurt viel als ik mij weer eens aan een tekst had gewaagd en zo vermetel was hem te vragen of het klopte wat ik geschreven had. Wat ik leerde was dat wie mensen kan lezen in één oogopslag begrijpt wat er in zijn schilderijen aan de hand is. Hoewel, die raadselachtige glimlach heeft hij meegenomen. Misschien is mijn stelligheid toch te voorbarig.

"Beelden van een Andere Wereld" 2017
acryl en potlood/paneel
33 x 70 cm

"Achter Glas III" 2013
grafiet en acryl op papier
15 x 8 cm

"Achter Glas V" 2013
grafiet en acryl op papier
9 x 6 cm

"Merope" 2016
acryl/paneel
35 x 18,5 cm

One of Braun's earliest works – which he painted it in 2010, naming it "Goliath's Dilemma", see page 11 – from the series in which the artist explored the adolescent maturity of growing girl children proved to be a decisive factor in how I was to look at the entire body of work that followed. There are differences from one female to the next in the emotions expressed by his subjects, such as seeming indifference in conjunction – or not, as the case may be – with an air of pluckiness or defiance. Braun combined this hard-to-portray process with imaginary settings, which he used to provide points of support in aid of a possible interpretation.

The self-assured short-froked girl child, slingshot and rock in her left hand, is eager and willing to pick off the next miscreant who comes near, keeping count as she goes of the number of opponents she has already dispatched, or is this the painter in the guise of a storyteller? Whenever Braun was asked to provide an explanation, his sole response was a quizzical smile, of which I myself found myself on the receiving end more than once whenever I had ventured to produce a text and had the audacity to inquire of him whether I had got it right. The lesson I learned was that those who have the ability to read people will recognise at first glance what is going on in Braun's paintings. And yet the quizzical smile went with the artist when he departed from this mortal coil ...

"Ontmanteling van een Devotiemachine" 2017
acryl en potlood/paneel
95 x 122 cm

"Ei in Nis" 1983
olieverf/paneel
38 x 30,5 cm

"Re-adaptation of Re-established Affiliation" 1991-1993
olieverf/paneel
62 x 46,8 cm

"Letter of Some Importance" 1994
olieverf/paneel
34,5 x 42 cm

Ooit bezocht ik Brandtsoen voor het eerst thuis. Hoewel niet luxueus, werd het interieur gedomineerd door een paar authentieke middeleeuwse kunstvoorwerpen, waarvan een niet zo plechtstatige maar wel uitbundige houten engel mij frappeerde. Het contrast met de sobere en kritische instelling van Brandtsoen kon niet groter zijn. Van die houten engel is in zijn oeuvre geen spaan te bekennen, van zijn sobere levensinstelling des te meer. Dat was in groot contrast met de door hem bewonderde zeventiende-eeuwse voorbeelden, eventueel op Coorte na, een van de weinige in wiens oeuvre de blik van verwondering overheerst voor wat de natuur ons biedt.

Brandtsoen ontbeerde die charmante naïviteit, maar schonk ons in plaats daarvan schilderijen, waarin het stilleven werd ontdaan van nostalgie of symboliek - verwante begrippen trouwens - en in plaats daarvan ruimte schonk, die een denkend mens wellicht als contemplatie ervaart, maar in ieder geval de geest de kans biedt zich te ontdoen van verstorende elementen. En denk vooral niet dat dit een vooropgezet doel was. Onder toezien van de houten engel verklaarde hij mij in den beginne dat het zijn levensdoel was de zeventiende-eeuwse meesters letterlijk en figuurlijk te evenaren. Het wonder dat ik mocht aanschouwen was dat hij niettemin belandde in een persoonlijk universum, dat zelfs in de toekomst als hedendaags zal worden ervaren.

"Radijs en Zout" 1988
olieverf/paneel
41,2 x 50,5 cm

"Long Shadows" 1990
olieverf/paneel
36,4 x 46,7 cm

When a long time ago I paid my first call ever to Hendrick Brandtsoen, what grabbed my attention in his somewhat underdecorated home were the handful of authentic medieval artefacts on display, a not particularly solemn-looking angel with an air of exuberance among them that took my breath away. The contrast with Brandtsoen's sober and critical outlook on life could not have been greater. Nowhere in his entire body of work is there even the slightest trace of the wooden angel, in marked contrast to the all-pervasive sobriety which characterised his attitude to life, subservient as it was in the seventeenth century examples he so admired, with the possible exception of the paintings of Adriaen Coorte (1665-1707), throughout whose work – quite uniquely – the wondrous gaze at the offerings of nature is the overriding element.

Although Brandtsoen lacked such charming naïveté, instead he gave us still lifes stripped of nostalgia or symbolism – quasi-twinned concepts, you might say – for the sake of spaciousness, as something which may open the door to contemplation to the thinking individual but which at the very least offers the mind the opportunity to dispense with disruptive elements. This though was anything but a predetermined goal where Brandtsoen was concerned, it being under the watchful eye of the wood-carved angel that he revealed to me that the purpose of his life consisted in equalling the seventeenth century masters both literally and figuratively. The miracle I had the privilege of witnessing first hand was that in spite of all this he ended up creating his very own universe, as a domain which when pitted against the classical archetypes that were the mainstay of his professional life will for ever more be experienced as belonging to the here and now.

"Appels en Klapmuts" 1988
olieverf/paneel
50 x 61 cm

HENDRICK BRANDTZOEN

"Appel en Doekje op Tinnen Bord" 1983
olieverf/paneel
22,7 x 29,5 cm

In Memoriam (Introduction)

Having lost track of the many times I have argued that when all is said and done, art simply does not lend itself for interpretation – it makes no difference whether it's hope or naiveté that is my driving force –, all the same I have at somewhat regular intervals blithely zoomed in on details, probing them for their ability lovingly to bring tears to my eyes and those of other people. I find it as fascinating now as I ever did to explain – as one of the many miracles of painting – how a black background by virtue of the right spatial and tonal proportions metamorphoses into depth. Best consider this as my voicing my enthusiasm rather than seeking to convey knowledge, which I'm sure you'll agree is just as well if we are not to be deprived of our fascination with the inexplicable.

The death of a painter instantly changes the perspective into which we had inadvertently put him or her. Instead of the unknown future and the eager anticipation of what is still to come, our mind does an imaginary about-face and sets us off on the return trip from one chronologically displayed painting to the next and so on, many details of which – this being a journey I have been on quite a few times – acquire a different interpretation. The idea of re-reading what I wrote at a time when the painter in question was still very much alive and thriving fills me with a sense of unease, my apprehension echoing the way I felt (but refused to acknowledge) at the time I wrote the text in the first place: did I get it right, or ...?